

**RIKTLINJER FÖR
TANDVÅRDSMOTTAGNINGAR
ANSLUTNA TILL DEN ALLMÄNNA
VA-ANLÄGGNINGEN**

Riktlinjer för tandvårdsmottagningar

För verksamheter som är anslutna till den allmänna VA-anläggningen kan det finnas särskilda krav gällande spillvattnets karaktär. Nedan följer en kort beskrivning av de särskilda kraven för tandvårdsmottagningar samt hur de ska tillämpas.

Alla verksamheter som är anslutna till den allmänna VA-anläggningen ansvarar för att vattnet som avleds till spill- och dagvattennätet uppfyller kraven i ABVA¹ (Allmänna bestämmelser för vatten och avlopp). Verksamheter som är anslutna till det allmänna avloppsledningsnätet och som har ett avloppsvatten som skiljer sig väsentligt från vanligt hushållsspillvatten måste kunna visa att avloppsvattnet är behandlingsbart. Tandvårdsmottagningar kan ge upphov till stora utsläpp av kvicksilver i form av tandamalgam som innehåller stora mängder kvicksilver. Kvicksilver bryts inte ner i reningsverket utan hamnar i avloppslammet eller recipienten. Nedan följer därför en beskrivning av de särskilda krav som gäller för tandvårdsmottagningar.

AMALGAM OCH KVICKSILVER I AVLOPPSRÖR

Amalgam² har använts inom tandvården sedan början av 1900-talet som tandlagningsmaterial. Amalgam består till 50 % av kvicksilver. Användningen av amalgam vid lagningen av tänder

har upphört, dock finns det en stor mängd amalgamfyllningar kvar i Sveriges befolkning.

AVLOPPSVATNET SKA VARA BEHANDLINGSBART

Allt spillvatten som avleds till det allmänna avloppsledningsnätet ska vara behandlingsbart³. Att avloppsvattnet är behandlingsbart innebär att; avloppsvattnet endast får innehålla ämnen som är biologiskt nedbrytbara⁴.

Kvicksilver är en metall som inte bryts ner i reningsverket, utan fastnar i avloppslammet eller följer med det behandlade avloppsvattnet i ut i recipienten. Den största andelen av kvicksilver återfinns dock i avloppsledningarna invid tandvårdsmottagningar. Föroreningarna kan ligga där under flera år men kan vid underhållspolning eller kraftiga skyfall frigöras.

GENERELLA RIKTLINJER FÖR TANDVÅRDS-MOTTAGNINGAR

Tandläkare och tandvårdsmottagningar ska ha amalgamavskiljare⁴ på samtliga;

- Tandläkarstolar med spottkopp
- Diskhoar och vaskar där utrustning rengörs
- Handfat på patienttoaletter

KRAV PÅ AMALGAMAVSKILJARE

Amalgamavskiljaren ska;

- vara utformade och godkänd enligt ISO-standard SS-EN ISO 11143⁶
- klara att rena bort minst 95 % av kvicksilvret i vattnet
- installeras, bytas, rengörs och skötas enligt tillverkarens instruktioner
- vara försedd med flödesbegränsare

Amalgamavskiljarens funktion får ej nedsättas på grund av bristande underhåll och skötsel.

SKÖTSEL AV AMALGAMAVSKILJARE

Amalgamavskiljare ska skötas och underhållas på ett sådant sätt att dess funktion bibehålls. Detta innebär att;

- Funktionskontroller ska genomföras minst en gång per år. Kontrollerna ska dokumenteras.
- Avskiljaren ska tömmas minst en gång per år eller enligt tillverkarens instruktioner. Avfallet ska hanteras som farligt avfall.
- Sugsystemet ska kontrolleras minst en gång i veckan för att upptäcka missljud eller läckage som försämrar avskiljarens funktion.
- Buffert och/eller utjämningstank ska tömmas och rengöras med ett intervall av tre till fem år (förutsatt att inga störningar förekommit).
- Miljöanpassat desinfektionsmedel ska dagligen användas, för att förhindra att avskiljarens funktion försämrar.

- Inga kemikalier eller andra ämnen som riskerar att lösa ut kvicksilver får hållas ut i enheter/vaskar kopplade till amalgamavskiljare.
- Driftstörningar ska omedelbart utredas. Avvikelse av betydelse ska dokumenteras.

PROVTAGNING AV UTGÅENDE VATTEN

Provtagning av utgående vatten efter avskiljaren bör göras minst två gånger per år.

VATTENLÅS OCH AVLOPPSLEDNINGAR

Vattenlås på tvättställ, vaskar och golvbrunnar ska tömmas minst vart femte år. Innehållet i vattenlåsen ska hanteras som farligt avfall.

Då kvicksilver lätt sedimenterar i avloppsledningar bör ledningarna på en tandvårdsmottagning märkas med varningsetikett för kvicksilver. Har mottagningen funnits i många år bör sanering av avloppsledningar göras. När en mottagning lägger ner ska samtliga ledningar som kan innehålla kvicksilver saneras. Innan sanering påbörjas ska anmälan till miljökontoret i Höör respektive Hörby ske. Allt avfall inklusive ledningar som bytts ut ska hanteras som farligt avfall.

ORDLISTA

¹**ABVA** = Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen.

²**Amalgam** = Tandfyllnings-/lagningsmedel bestående av 50 % kvicksilver som blandats med andra metaller (ex. silver, tenn, koppar och zink)

³**Behandlingsbart vatten** = Avloppsvatten som innehåller en eller flera av följande parametrar och överstiger nedan angivna halter och som inte innehåller svårnedbrytbara miljöfarliga eller nitrifikationshämmande ämnen.

- ♦ $BOD_7 > 10 \text{ mg/l}$
- ♦ $N\text{-tot} > 10 \text{ mg/l}$
- ♦ $P\text{-tot} > 0,3 \text{ mg/l}$

⁴**Biologiskt nedbrytbart** = Ämnet kan brytas ner av mikroorganismer

⁵**Amalgamavskiljare** = Reningsenhet som med sedimentationsteknik avskiljer amalgam (kvicksilver) från avloppsvattnet.

⁶**SS-EN ISO 11143** = Svensk standard gällande krav och testmetoder för amalgamavskiljare inom tandvårds-branschen.

MER INFORMATION

SS-EN ISO 11143, "Tandvård - Amalgamavskiljare"

www.sis.se

Tandvårdens miljöguide

www.skelleftea.se